

Pies

Aibhill Dreamstoher: Mówi się, że jest najlepszym przyjacielem człowieka. Stał się powszechnym symbolem obrony, usłużności, przywiązania, wiernej służby i czujności. Pies – bo o nim mowa - był najwcześniej udomowionym zwierzęciem na świecie. W starożytnej Grecji i Rzymie był cenionym towarzyszem, a także strażnikiem ludzi oraz mitologicznych bogów. Cerber strzegł bram Hadesu, Argos rozpoznał powracającego z dziesięcioletniej tułaczki Odyseusza, pies pilnował stad Pana (bożka ze świty Dionizosa) i polował z Artemidą. Jednak pojawienie się czarnego psa czy zobaczenie ponuraka było złym omenem i zapowiadało nieszczęście...

SŁÓW KILKA O CERBERZE...

Cerber był zrodzonym z dwóch przerażających potworów (ojca będącego ziejącym ogniem olbrzymem o pokrytym węzami ciele i matki – pół kobiety, pół węża pożerającej ludzi żywcem) strażnikiem wejścia do Hadesu, greckiego państwa umarłych. Pilnował, by nikt, kto raz wszedł do podziemi, nie wymknął się z powrotem na ziemię. W VIII wieku przed naszą erą znany grecki historyk Hezjod przypisał Cerberowi pięćdziesiąt głów i spizowy głos. Jednak typowe wyobrażenie Cerbera przedstawia go jako psa o trzech głowach, ogonie smoka i grzbiecie jeżącym się od węży. Dante Alighieri, autor „Boskiej Komedii” wyobrażał sobie Cerbera w następujący sposób:

*Cerber, zwierz dziki o potrójnym pysku,
Warczy i szczeka, i jak pies się dąsa
Na lub w okropnym pławiony bagnisku.
Wzrok toczy krwawy, czarne kudły wstrząsa,
Kłab ma wydęty i szponiaste ręce;
Drze pazurami i targa, i kąsa.*

Tylko kilku mitycznym postaciom udało się zwieść czujnego Cerbera i wrócić do krainy żywych. Nimfa Psyche zdołała się wydostać, gdy nakarmiła go ciastkiem z makiem i miodem, a za jej przykładem poszedł bohater spod Troi, Eneasze. Muzyk Orfeusz, który zstąpił w zaświaty w poszukiwaniu swej zmarłej ukochanej żony Eurydyki uśpił Cerbera grą na lirze. Nieustraszonemu Heraklesowi podczas wykonywania ostatniej, dwunastej pracy udało się wyciągnąć bestię na krótką chwilę na powierzchnię.

Legenda mówi, że kiedy potwór żył jeszcze na ziemi, zdarzało mu się – jak wszystkim psom – nieco ślinić. Kilka kropel jego śliny spadło na ziemię i wyrosła z nich trująca roślina zwana tojadem. Tojadu, zwanego także mordownikiem, używano do przyrządzania maści i eliksirów.

Prawdopodobnie dalekim krewnym Cerbera jest Puszek, trójgłowy pies o „wściekłych oczach”, którego Hagrid kupił od pewnego Greka. Puszek pilnował Kamienia

Filozoficznego i podobnie jak Orfeusz uśpił Cerbera grą na lirze, tak profesor Quirrell użył do tego celu harfy, a Harry i Hermiona fletu.

Współcześnie *Cerber* to jeden z genów blokujący sygnały nakazujące organizmowi budowę tułowia. Blokada ta powoduje powstanie dodatkowej głowy.

CZARNY PIES

Pojawienie się czarnego psa [ang. black dog], podobnie jak spotkanie na swej drodze czarnego kota, nie zwiastuje niczego dobrego, gdyż jest on bowiem złowrogim omenem śmierci. Czarny pies zwykle pojawia się tajemniczo na cmentarzach lub rozstajach dróg w całej Europie i Ameryce Północnej, często utożsamiany jest z siłą nieczystą. W baśniach i starych legendach diabeł często przybierał postać właśnie czarnego psa. W Wielkiej Brytanii znany jest jako Black Shuck (od anglosaksońskiego *scucca*, czyli „demon”), Old Shuck, Skuchy Dog bądź Shug Monsteri czy Shag Dog. Jak głosi legenda, czarnoksiężnik Faust miał posiadać wielkiego, czarnego, kudłatego psa o ognistoczerwonych oczach, który pierwotnie był duchem. Kiedy się go głaskało zmieniał rzekomo kolor skóry.

Black Shuck to imię nadawane dużemu, czarnemu psu, który – według podań - włóczy się wzdłuż linii brzegowej hrabstw Norfolk i Suffolk we wschodniej Anglii. Przez stulecia w tej części Wielkiej Brytanii opowiadano historie o dużym, czarnym „diabelskim psie” wielkości cielęcia o płomiennych ślepiach. Nie dalej jak w 1970 roku na plaży przy Great Yarmouth, mieście w hrabstwie Norfolk, widziano warczącego, czarnego psa. Widziadła takie jak te są powszechnie określane jako po prostu „czarne psy”. Są one znane z nawiedzania kościelnych podwórz i rozstajów dróg, gdzie pojawiają się przed samotnymi podróżnikami. Czarne psy mają jawić się jako omeny śmierci, lecz nie muszą. Najczęściej podążają za podróżnymi wzdłuż drogi, czasami na krótką chwilę ukazując się przed nimi. Nierzadko też czarne psy, takie jak Shuck prowadziły zaginionych do domów.

Jedną z wielu żywych do tej pory historii dotyczących Black Shuck opowiada o jego pojawieniu się w kościele w Blythburghu, znajdującym się blisko granicy hrabstwa Suffolk. Czwartego sierpnia 1577 roku, Black Shuck przedostał się przez duże, drewniane drzwi do środka świątyni. Natknąwszy się na wiernych w nawie głównej, zabił mężczyznę i chłopca oraz spowodował rozpadnięcie się kościelnej wieży. Wycofawszy się, pozostawił po sobie ogniste ślady na północnych drzwiach kościoła, które można oglądać po dziś dzień. Inne źródła przypisują to wydarzenie błyskawicy lub diabelskiej działalności.

Fragment tej historii stanowił inspirację dla Sherlocka Holmesa w powieści „Pies Baskervilleów”.

W Lancashire można natknąć się na Trasa lub Skriker, natomiast na Isle of Man żyje

Mauthe Doog. Spotkać można także całe sfory czarnych psów, na przykład Dandy Dogs w Kornwalii czy Gabriel Ratchets na północy. Często widuje się je w pobliżu mostów, skrzyżowań, bram i ścieżek, uważanych za przejścia z tego świata do świata nadprzyrodzonego.

Prawdopodobnie opowieści o czarnym, włóczącym się po drogach angielskiego krajobrazu psie pochodzą jeszcze z czasów Wikingów. Jednak już w mitologii greckiej mamy do czynienia ze sforą czarnych psów piekielnych o czerwonych ślepiach włóczących się nocą po ziemi w towarzystwie Hekate, bogini świata podziemnego, patronki czarów i magii, a także dręczycielki ludzi.

PONURAK

Ponurak [ang. grim – ponury] to duch przybierający postać groźnego czworonoga, który na Wyspach Brytyjskich od dawna uważany jest za omen śmierci.

W brytyjskim i skandynawskim folklorze „ponurak” może być ogólną nazwą domowych duchów, powszechnie jednak odnosi się do „ponuraka cmentarnego”, opiekuna dusz zmarłych, który w Anglii przybiera postać dużego, kosmatego czarnego psa o płomiennych ślepiach. W Skandynawii natomiast ponurak może się jawić także jako koń, świnia, albo owca.

Zgodnie z angielską tradycją, na ponuraku spoczywa wielka odpowiedzialność za pilnowanie cmentarzyska przed diabłem i czarownicami. We wczesnym chrześcijaństwie istniał przesąd, że ten, kto pierwszy zostanie pochowany na nowym cmentarzu, będzie musiał chronić go przed wpływami szatana. Niektórzy jednak utrzymywali, że jeśli w północnej części cmentarza pochować czarnego psa, to zwierzak zajmie się bezpieczeństwem, a dusza pierwszego zmarłego będzie mogła udać się w zaświaty. Ponuraki są z reguły niewidzialne, choć podczas burzy można czasami zobaczyć, jak włóczą się po cmentarzu. Mogą też ukazać się o północy w noc poprzedzającą czyjaś śmierć albo na kościelnej wieży w dniu pogrzebu. Powiadają, że duchowny prowadzący pochówek potrafi po wyglądzie ponuraka orzec, czy dusza zmarłego trafi do nieba czy do

piekła.

Z większości przekazów wynika, że ponuraki zazwyczaj nigdy nie opuszczają cmentarzy, na których mieszkają i nie są groźne dla człowieka. Budzą jednak słuszny strach. Dlaczego akurat czarne psy wzbudzały lęk na granicy z przerażeniem? Odpowiedź nie jest trudna. Czerń to barwa śmieci i żałoby, kolor zła, grzechu, szatana, potępienia i czarów, pogardy dla doczesności. W Biblii pies ukazywany jest najczęściej jako zwierzę złe i godne pogardy, będąc symbolem okrucieństwa, nieczystości i niegodziwości. Możemy o tym przeczytać m.in. w Księdze Przypowieści, Psalmie 26, Ewangelii św. Mateusza czy Objawieniach św. Jana. Nic więc dziwnego, że chrześcijanie tak bardzo bali się ujrzeć ponuraka.

W nowożytnej kulturze europejskiej pies jest zarówno dobrym i ulubionym towarzyszem człowieka, czasem symbolem wiary, pobożności lub małżeństwa.

Zobacz [plan aktualizacji Czarownicy](#) na najbliższe tygodnie.

Powyższy artykuł powstał głównie na podstawie:

„Księga wiedzy czarodziejskiej. Przewodnik po zaczarowanym świecie Harry’ego Pottera”, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2003

„Słownik symboli literackich”, wyd. PRINTEX, Białystok 2003

„Harry Potter. Nauka i magia”, wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 2003

„TEZAURUS Harry Potter”, wydawca: W. Cejrowski Ltd., Warszawa 2004

oraz artykułów prasowych i informacji znalezionych w Internecie

[Aibhill Dreamstoher](#)

30.09.2005, 13:23